

ANY III

NÚM 80

BARCELONA 7 MARS 1890

Adelina Bossi

UN MICO

MOLTS son d' opinió que l' elefant es l' animal mes intel·ligent, y 's contan d' aquest colòs las anécdotas més curiosas en hont las *gotllas* hi jugan un gran paper.

Altres son de parér qu' es lo caball lo sér més intel·ligent del regne animal, y á creurer á certs admiradors d' aquest precíós quadrúpede, durant la campanya de Rusia, en lo primer Imperi, lo caball va fer

tals hassanyas, que 'l home ha estat injust en no aixecarli estátuas com á los antichs y moderns héroes. Lo conegut emperador romá que va nombrar Cónsul al seu, es l' únich que 'ls ha fet justícia.

De molts y molts altres animals podria parlaroshi qu' han merescut la prerrogativa de superioritat sobre los seus congéneres (diguemho axis), y jo, que tinch lo dret d' anàlisis y que puch fallar en aquest assumpto com lo primer, he format concepte, y de las mevas investigacions he tret que l' animal mes intel·ligent y lo mes fronterís á la sabiduría humana es... *Lo Mico*.

Per xó no 's pensin los darwinistas que cregui la doctrina del seu mestre... Rés d' aixó! Tinch massa carinyo al meu arbre genealójich pera donar estada, ni en las branca mes altas, á gent de cúa y front deprimít, que 's matan las pussas ab las dents com puga ferho lo mes atrassat gos petaner.

A més, desde que vaig llegir no sé á quin tractat de Geología, que los primers esqueletos humans trovats en las capas terrestres de la época terciaria, eran casi exactes als d' avuy dia, vaig compendrer l' error de tan *democrática* doctrina.

Per aixó, no es impediment 'l que jo no cregui al mico rassa intermediaria, per estar convensut que en qüestió d' intel·ligencia, aquesta bestia te la supremacia sobre tots los sérs que vá criar la naturalesa per ajuda y servey del home.

Jo era dependent en una població de la Isla de Cuba y tenia un d' aquets animals qu' era l' admiració de tothom.

Los rellotjes qu' anavan mes bè, ja se sabia, eran los de casa; pero era perque teniam ab lo meu mico un regulador exacte, que no vol dir rés lo tan afamat cronómetro de la Rambla del Centro.

Pobre Llorens!... (Jo li vaig treurer Llorens), quan penso ab ell encara 'm cau una llágrima!

Al punt de las deu del dematí, ja 'l tenia lo cuyné arrapat als pantalons, y fins que lo esmorsar estava servit, no hi havia modo de poderlo fer desenganxar de las camas del pobre negre.

Lo mateix passava al punt de las quatre de la tarde, hora de dinar.

Quí dimoni devia enterarlo de l' hora qu' era, ab aquella exactitut que may fallava d' un segon?

Jo vaig ensenyarli á respallarme la roba, y després de destrossarme á mossegadas catorse ó quinze ras-

polls, vaig lograr tenir un camarer de primera. May més he anat tan nèt.

Ara vè la part trágica d' aquest article:

Jo tenia á ne 'n Llorens en una finestra devant del escriptori y mentras feya los *assientos* en los llibres no 'm perdia de vista.

Un dia qu' estava passant del Diari al Majór, 'm van cridar al magatsém, y deixant la ploma sobre 'l pulpitre, y los llibres oberts, surto, y al tornar á seguir la meva feyna, t' atrapo al mico que estava escrivint en los llibres.

Al véurem, deixa la ploma, y d' un salt se 'n torna á la finestra; miro, y Deu de Deu!... 'm veig tota la plana del Major feta una desgracia.

Va ser precís cambiar la fulla del llibre, y per evitar altrás tropelías d' aquell intel·ligent animal vaig resoldrer posarlo á la porta del carrer á uns deu pams d' alsada sobre una póst en la que hi havia una casetta.

No 'n tenia poch de miradors!...

Ab la seva casaqueta vermella, lo seu sombrero de general y pantalons blaus ab franja groga, semblava un oficial del exércit inglés.

Va agafar la costum de treurer lo sombrero ó gorra de tothom qui pasava sóta seu per l' acera, cosa que feya riurer á 'ls transeunts, pus lo mateix era agafar aquellas prendas que deixarlas anar, donant uns xiscles que demostravan lo molt que disfrutava ab aquell ignocent entreteniment.

Un dia... dia fatal! Hi ha homes que no tenen entranyas!

Pujava per l' acera un mariner com un sant Pau... A jutjar per las paraulas qu' entre dents deya y la pressa que portava, n' hi devia passar alguna de crespá.

Lo pobre Llorens va pagarho.

Al passar sota la petita post hont s' hi estava lo mico sentat, ben lluny de pensar lo qu' havia de succehirli, seguint la seva costum, li agafá la gorra.

Lo que va passar desde aquell instant no puch explicarho... fou tot tan rápit que crech que ningú va adonarse mes que dels resultats.

La leviteta vermella va anar á parar á dintre d' un apotecari que hi havia frente de casa; los pantalons van quedar cargolats en lo fanal de la cantonada.

Del barretet no se 'n ha sabut rés may més.

Lo mico al mitx del carrer á catorse ó quinze passas, estava com tulit ab lo nassét goteijantli sauch y aguantantse ab las dos manetas, reganyant dugas fileras de dents, que de segur no devian ser la senyal de l' alegría.

No donará may mes aquell bárbaro una bofetada tan descomunal!

Als cinch minuts lo pobre mico feya l' ánech dintre una mesura plena d' aygua-ras, hont lo várem ficar per poder treurerli lo cop.

Aquell moment no l' oblidaré may!

Tanta intel·ligencia fòsa en cinch minuts!

¡¡Pobre Llorens!!

SERRALLONGA.

LO MEU RETRATO

Lector: llegeix aixó un rato
que vull ferte mon retrato
sens posarhi cap embut
ni gastar gayres brometas,
puig en questió de lletretas
molt formal sempre he sigut.

Comensaré pues, dient,
que no tinch gayre talent,
que soch més lleig qu' un pecat,
que casi no tinch cabell,
que á dinou anys ja soch vell,
y que estich mitx trastocat.

Tinch lo front tot plé d' arrugas
y la cara de berrugas;
los ulls petits y enfonats,
tant, que ja no s' afigurán,
y mos amichs asseguran
que 'ls tinch més lletjos que 'ls gats.

Tinch un nás fenomenal
més gros que 'l d' en Nas-didal,
que quan sono, tot ressona;
fins més d' un desvergonyit
al véurermel s' ha atrevit
á exclamar: —¡Vaya una trona!

Sembla una fornal ma boca
y tal comparació es poca
puig que á dintre m' hi cabria,
aixó sense exagerá,
de tres lliuras, tot un pá,
y encar lloch hi sobraría.

Mas galdas son transparents
veyentsem caixals y dents
que per cert son ben contadas,
fins sent las que m' han quedat
per ferme més agraciat,
casi bè totas corcadas.

Per brassos tinch dugas canyas!
ab unas mans tan extranyas
que, dant una manotada
á qualsevulga persona,
lograría ab poca estona
deixarla ben magullada.

Tinch un cós curt y gruxut
y ademés soch geperut;
tinch per camas, las d' un catre,
ab un dolor permanent
que ja cap medicament
me l' ha pogut may combatre.

Y per peus tinch, finalment,
bos barcos de cargament
que posat dret sobre 'l mar,
y no fent esforsos gayres,
podría aná á Buenos Ayres
sense pòr de naufragar.

Anyadeixin á n' aixó
lo ser mémo y carrincló
y tindrán fet lo retrato
d' aquest tonto presumit
que va brut y mal vestit
ab ribets de literato.

Ara si hi ha alguna mossa
que tinga una bona bossa
y ab mí 's vulga conformar,
que s' arrivi fins al pis
lo dilluns de quatre á sis
que tinch lo cor per llogar.

EGO SUM.

NOSTALGIA

Ja torna la Primavera;
y tornan las golondrinas.
S' obran també las ponçellas
de las verdas clavellinas.

Las plantas, per tot rebrotan;
lo cos cobra nova vida,
y terra, cel, y Natura,
á viure y gosá 'ns incitan.

Tan sols mon cor permeneix
insensible á l' armonía
que l' universal conjunt
remou, alegre, y anima,
y contemplo ab greu tristesa,
ab dolor y melangía,
totas las ditxas passadas
y las ilusions marcidas.

Busco per tot una cosa
que 'm pugui doná alegría,
y que dissipí las sombras
que al sol de ma ditxa eclipsan.

Mes ¡ay! que per més que busqui,
(¡casi bè sembla mentida!)
no puch trobá' en part del lloch,
ni tan sols... una burilla.

LLUÍS SALVADOR.

* * *

Més que infiel, malvat, traïdor!
tú si que vas ben cassarme.
¡Quí 'm tenia á mí que dir
que 'm passés lo qu' ara 'm passa!
jo que creya ser felissa
creyent las tevas paraulas!
Que tan bè pintar sabias
la cigonya quan parlavas!

¿Qué s' ha fet tot lo que 'm deyas?
Alló del amor! la flama!
de sens tú jo no puch viurer!
de sens tú la vida cansa!
que quan 'ls dos serém junts
ningú hi haurá com nosaltres!
que serém del mon l' enveja...!
¡Es á dir castells al ayre!

¿Qué s' ha fet aixó? ¡Embustero!
Vaja, digas, parla, parla...
Sinó qu' es lo seu retrato
ara mateix l' escanyava!

E. SALA.

EPIGRAMA

En estat interessant,
y aprop de desocupar,
's trobava la Pilar,
la vigilia de San Joan.

Com que vanitat tenia,
y molt tó sempre 's donava,
á tothom fastiguejava,
y tothom d' ella 'n fugia.

Veyent aixó 'l senyó Ambrós,
va dirli ahir: Jo no sé,
pero sembla ab l' urch que tè,
que tingui un rey en lo cos.

Á lo qu' ella contestant
va dí: —no va gayre errat;
que hi tinga un rey, no es vritat,
lo que hi tinch es un infant.

LORIS MELIKOFF.

Conflicte anglo-sastrinyoli

PROTESTA

DIRIGIDA Á N' EN PEPET DEL CARRIL.

Vosté m' ha tacat l' honor
al fer veure en tó de mofa
que jo soch de baixa *estofa*...

¿Lo *sastrinyoli*?... Furor!

¿Lo *sastret* dels de portal?

¿De gira-pessas tractarme?

Sápiga que al defensarme,
ho faig desde un punt més alt.

S' endurá, Pepet un *mico*
al saber, contra 'l que s' pensa,
que aquest *inglés* se defensa
de dalt d' un quart pis... y *pico*.

Si aixís me las he *enfiladas*
des' tant alt, es pèl bon nom
de la patria; perquè un hom'
té *miras molt elevadas*.

Gran ultratje m' ha inferit
al tractarme, *pues*, tant baix:
L' odi d' *Inglaterra* naix
de més amunt; ja li he dit.

La *nació inglesa* ha volgut
que fós un *alt* diplomátich
qui exigís del antipátich
portugués, lo qu' hem *perdut*.

Que no es *terreno* ¡s' vèu clá!
solament, fama ni gloria...
Justicia 'ns farà l' *Historia*
en lo sigle que vindrá.

Lo que fá coure 'ns la llaga,
ja es comprén prou bè de sobra:
¡Es que *Inglaterra* no cobra
perqué *Portugal* no paga!

Res més; que l' honor al fanch
si hi há diners se neteja:
banys d' or y plata ab barreja;
fregas de bitllets de Banch.

Si lo que 'l *portugués* déu
á l' *inglés* paga á més corre,
la *pau* es feta: s' esborra
lo *tractat* y farém *creu*,

Aquesta horrorosa lluyta,
saldant, s' hauria acabat:
lo *conflicte*, *liquidat*,
ja no ho fòra, á corre-cuyta.

No sent aixís, pot contar
que será etern lo nostre odi;
y, per més que s' incomodi,
á vosté l' hem d' *enfilat*,

cas de no volguerse torce
com á capdèl del *conflicte*,
per reo confés, convicte
de *traició*. Caurá á la forsa,

si desd' ayuy no s' esmena,
en mans *inglesas* y... ¡llest!
¡Lo sèu sí será funest!
¡¡Sufrirá la última pena!!

UN SASTRE INGLÉS.

NOTA: Si 'ns ataca constantment
per la popa, com indíca,
no 's descuydi gens ni mica;
pot sortirli malament.

Perque en cas d' un tal atach
virém la nau desseguida,
y á la primera embestida
Portugal vá al fons... del sach.

Que la guerra es mortal, fera!
¡Sens' cuartel tots lluytarém!
Si convè 'ns carregarém
á *coll-y-bè* Europa entera.

VAL.

DEJUNIS Y ABSTINENCIAS

Si ab lo dejunar esteva
l' entrar al cel... ja os dich bè,
que lo qu' es jo hi entrarè
com si fòs á casa meva.

Ja es bon amohino aquest!
Ho veig y 'm csta de creurer,
Que sempre m' hagin de treurer
per culpa del **Senyoret** !

BEL CANTO

—La música treu las penas
del cor... Es cosa probada.
¿No pensa igual Senyor Llenas?
—A mi la que mes m'agrada
es lo trinch de las cinquenas.

UN GALL

ESCALAS

NOTA FILADA

LAS ASOCIACIONES DE SOCORS MÚTUOS

LA associació reporta beneficis indubtables quan es ben entesa y dirigida, quan sont lloables las aspiracions dels que la forman; per medi d' ella l' home adquireix lo que á voltas individualment no alcanzaria. Es lo motor que acumula las forsas necessarias pera cada empresa; lo enginy que tot ho veu y realisa. Ella ha donat á lo comers sas alas pera recorrer lo mon ab rapidés vertiginosa y ha aixecat mils tallers pera la industria; es lo punt ahont descansa la gran palanca del progrés.

Per aixó sempre que de associacions se tracta mereix nostre aprobació aquest esperit de concordia que per sort posa mes fondas arrels en nostra estimada Catalunya; y la mereix molt més encare, quan se fa referencia á la associació de socors mútuos pera enfermetats, institució benéfica y moral á qual sosteniment deuría contribuir sempre ab tot son esfors la classe obrera.

L' obrer ha de pensar en que quan una malaltia l' obligui á interrompre sa honrosa tasca, quan l' eyna del treball se rovelli arreconada per dissort reposant de las horas de fadiga en que ab dalit brandava en la mes santa lluyta, si lo jornal li falta, faltará també lo pa de sa familia aymada y ell sentirá ademés de la malaltia que sufreixí, lo róssech d' un sentiment qu' ha de agravarlo més y més al veurer en perill la subsistencia dels sers que més estima.

Tothom que tinga amor á la familia, passió que fá vibrar ab la mes gran tendresa las fibras de lo cor de nostra gent treballadora, té lo deber ineludible d' estalviarli totas las horas possibles de amargura, vetllant pera aumentar sa ditxa; per xo es precís que l' obrer quan es robust encare y 's sent ab las precisas forsas pera soportar del treball la missió honrosa, se recordi també de l' endemá, del dia en que sas forsas minvin y ab la manera mes fácil pera afrontar una desgracia.

A tal objecte, res més apropósit que la economia; mes com ningú te la virtut de fer estalvis y retenirlos en son poder pera ferne us lo dia que siga necessari, las societats de socors mútuos pera malalties han sigut per aixó ab molt bon acert fundadas.

L' obrer que perteneix á alguna d' ellas, sols satisfent una módica cuota cada setmana te assegurat pera lo día qu' estiga malalt lo import suficient á fer frente á las necessitats mes imperiosas; sa muller pot cuydarlo millor que no podria en cas contrari; sos consocis lo animan á restablirse y á esperar ab tranquilítat lo bon retorn de la salut perduda, y un ayre fraternal lo anima y lo conforta.

Las penas ab pa sont menos, diu lo refrá, y aixó es tant cert que val la pena d' imitar á las formigas y de acumular lo pá pera quan las penas vingan.

Mediti bé nostres humils consideracions la classe obrera y pensi que comensant la caritat per un mateix, no cal que ningú recomani á los altres son propi previndre. Ja es hora de que aquells que saben mourer los brassos sense treva fent progressar ab llur enginy la industria, fent ab sa fermesa lo bon nom de nostra

patria, sápigán també procurar per élls mateixos y ajudarse mutuament associantse, á fi de que no falten consols á casa dels malalts y enlassí á tots una corrent de germanó.

Estém en la convicció de que no cauran en sach romput las nostres advertencias; puig l' obrer de nostra terra que sab associarse ab sos companys de fadigas pera dedicarse al cant en temps que li vaga, seguint del malhaurat Clavé lo exemple, bé sabrá ab millor motiu associarse també pera fins benéfichs.

¿No es mil vegadas mes honrós y mes satisfactori rebre de mans dels mateixos un alivi, que lo veurer obligat á recorrer á la caritat pública pera satisfacer sas necessitats y á consumir-se en lo llit morint de angúnia si 's don vergonya de demanar al próxim la almoyna necessaria, ó bé si l' angel de la Caritat no traspasa lo llindar de casa seva?

Oh, si, mil voltas si; per xo ab las societats ans esmentadas, en cas de desgracia, sos consocis li proporcionan lo jornal que la falta de salut li priva de guanyar; no te necessitat de confessar sas miserias captant una almoyna y reb lo consol hermós de veurer que hi ha qui per éll vetlla y qui per éll treballa.

Baldament qu' eixas ratllas, escritas pera vosaltres que al despuntar lo jorn 'l saludéu ab l' himne del treball, trovin en vostre cor lo aculliment que 'l meu desitja.

FRANCESCH MARULL.

EN UNA TABERNA

SONET

Un pinxo llarch y sech, deixat y brut,
de cara molt farrenya ab algún clot;
per haverlhi gastat cert pesat mòt
va doná una trompada á un geperut.

De prompte un carreter molt rebassut,
va empendrers pèl seu compte al tal pinxot;
y aquest brau, promovent gran esbalot,
tambè anava á pegarli resolut.

Arremangat de brassos, ja grogót,
y donantse cert tò de pinxo astut,
semblava que s' ho anava á menjar tot;
pero al dí 'l carreter — ¡Apa, llengu!
en compte de pegarli un clatellot,
va pagarnhi cinch céntims del aixut.

A. ROSSELL.

QUENTOS

Entre dos amichs.

— Ahír vaig exumar lo cadávre de la sogra y lo vareix cambiar de ninxo.

— Ja es estrany, tan que l' odiavas...

— Home, ho vareig fer per gust d' enterrarla dos vegadas.

— Quants lladres hi ha en aquest poble contanthi á ton pare?

— Aixó es un insult!

— Bè, vaja. — Quants n' hi ha, sense contarli á n' éll?

MEMORIAS D' UN BOLERO

CAPITUL X.

Va seguint la correspondencia en la qual se notifica l' arribada d' en Cirera, á Barcelona.

22 Decembre 1882.

Leonor, amiga estimada:
si en tant temps no hi contestat,
no creguis t' hagi olvidat;
es que hi estat ocupada;
ja veurás lo qu' ha passat.

Deus saber que vaig deixá
vint mil rals á n' en Ruch-Mora
als tres dias me 'ls torná,
lo pagaré 'm demaná,
més jo, que soch previsorá,
tenintlo, li vareig dí:

«No sé pas ahont deurá se.
»¿Que t' creus que 'l faré servi?
»si 'l trovo l' esqueixaré!
»y la cosa quedá així.»

Are bueno, al cap d' un mes
sense haberli dat motiu,
ni haberme atrapat en rés,
se 'm posá tot pensatiu
com si alguna n' hi passés.

«¿Qué tens que t' capfica tant?
li diguí,... vull consolarte;
y éll contestá suspirant:

«¡Tinch, que 'm caso 'l mes entrant
y será precís deixarte!

«¡Deixarme!! —Ni la lleona
per lo cassador ferida
més fórt embestida dòna;
mon cos al seu s' abrahona
y cega tot desseguida,

unglajantli cara y nás
vaig cridar ab veu furiosa:

«¡Ruch-Mora, no 'm deixis pás
»sí arribas á fer tal cosa
»juro te 'n recordarás!

«¡No 's farà aquest casament!
»aniré á trová 'l vicari

»perque hi posi impediment,
»y si no es equivalent,

»tinch un amich qu' es notari,
»un altre qu' es advocat

»y fiscal de l' audiencia.

»¡No t' escapás desgraciat!

»per més que t' ho has proposat,
»no t' burlarás de l' Hortensia!»

Ell per evitar barallas
y poguer sortir d' apuros,
trencant de l' amor las mallas,
va dirme: —«¡Calla y si callas
»te regalaré mil duros!»

«¿Quan? —Demá mateix si puch.

«¡Ay, infelís si m' enganyas!

«Ni enganyarte vull, ni puch;

y seguint aquestas manyas
vaig posar l' albarda al rúch.

A l' hora 'm portá 'l diné
en bitllets del Banch. —Ja ho veus
si compleixo! —Está molt bè...

are págam lo que 'm deus...

«¿Que t' dech? —Aqueix Pagaré.

Vint mil rals... —No 'ls vaig torná
fa dias? —¿A qui? —A tú —¡A mí!
prou te deus equivocá...

«¿Que no sabs que 'm váres dí
que 'l document s' estraviá?

«¿Jo? ben segú que somnías.

¡Mora-Ruch no siguis plagal

«Mira, noya, que 'm farías
fé un disbarat... —¡Valentías!

«No més bromal —Si deus, paga.

«Pero dona... —Es de rahó
que paguis si no vols guerra...

«Pensa, minyona, qu' aixó
es robar... —Paga ó sinó

lo casament va per terra.

«Pagaré, mentras que muda
siguis sempre. —¿Ja recelas?

«Com se que 'l diable t' ajuda...

«Tú ray que venent candelas

te fas rich... —¡Cara groixuda!

Va sortir fet una fiera;

¡pobre noy! massa bon cor!

passat lo dia no era

quan la cantitat entera

rebía... ¿Qué tal, Leonor?

«¿Qué t' sembla aquesta jugada?

¿no es digna de sé aplaudida?

Per tothom que la he contada
ha sigut molt celebrada.

¡Es un floró de ma vida!

Qué vols ferhi? un acudit...

me dirás que no es decent...

¡Vull ser rica! Ja ho tinch dit;

fesho tu com jo, en Madrit,

y tindrás bon passament.

Explotar als carcamals

es donarlis experiencia.

¿Vols que no t' faltin puntals?

arreplega forsa rals,

imita á t' amiga

HORTENSIA.

6 Janer de 1883.

Amiga Leonor: t' escrich

per contarte una aventura

que he tingui, ab un antich

ex-concejal... que figura

per pródich sense ser rich.

De nom li diuhén Palull,

te capritxos patriarcals

y molta dóssis d' orgull,

sobre tot ab las Vestals

qu' en lo fanch del mon recull.

Quan va deixá 'l candelero

en Ruch-Mora, al meu darrera

venía aquest moro fiero,

y vaig pensá; aquí t' espero,

tu caurás á la ratera.

Y efectivament, caigué
en más grapas. ¡Infelís!
mala caiguda tingué,
després d' amoblarme un pis
y donarme molt diné.

Sols un xasco se 'n ha endut,...
¡pero quin xasco! quin xasco!
pobre Palull, qu' hem rigut!
ben bè un pá al ull ha tingut
quan no ha previst lo xubasco.

Un día 's quedá á dormí,
més, tan tipa 'n vaig quedá,
que vareig dirme entre mí:

«Moro petit, per aquí
ja no hi tornas més á entrá.

L' endemá truca, m' ajéch,

truca més fort. —¿Qui há? —Obral

Lo nás per la reixa tréch,

¡Deu l' ampari! —No só un pobre.

«¿Donchs qui es? —Jó. —No 'l conech.

«Obra, no fássis brometal...

«No se qui es... —Pera quins fins

fas aixó? —Vina Pauleta...

crida socorro als vehins.

La criada ab veu molt forta

¡lladres! per lo cel-obert

va cridar... S' obra una porta

y 'n Palull de vista 's pert

que lo diable se l' emporta.

Quin tip de riure, Leonor,

ens vam fé á costas del vell,

que per slávias llensa l' or...

lo que tinch pó es d' un tropell

perque sé que té mal cor.

Y com que á cá la ciutat

hi té amichs, si tan s' amola

veyentse de mí burlat,

dirá que jo l' he explotat

per ferme entrá en la garjola.

Pero penso que la mare

que 'l coneix, ho arreglará...

Ella ray, te bona cara,

y si ell se treu la vara

ella altre cosa treurá.

No obstant, Leonor, si potsé,

vull sortir de Barcelona,

cap á Madrid me 'n vindré;

aquí escasseija 'l diné,

probaré si Madrit dòna.

Tot quant hagi decidit

t' ho faré saber y espera,

que si acás vinch á Madrit

no tindrém may pá partit.

T' amiga

HORTENSIA CIRERA.

Postdata: La meva mare

molt trastornada ha vingut

per que diu qu' ha sapigut

que ahí va arribá 'l meu pare;

si es cert, ¡Oli 'ns hi ha caigut!

JOSEPH M.ª CODOLSA.

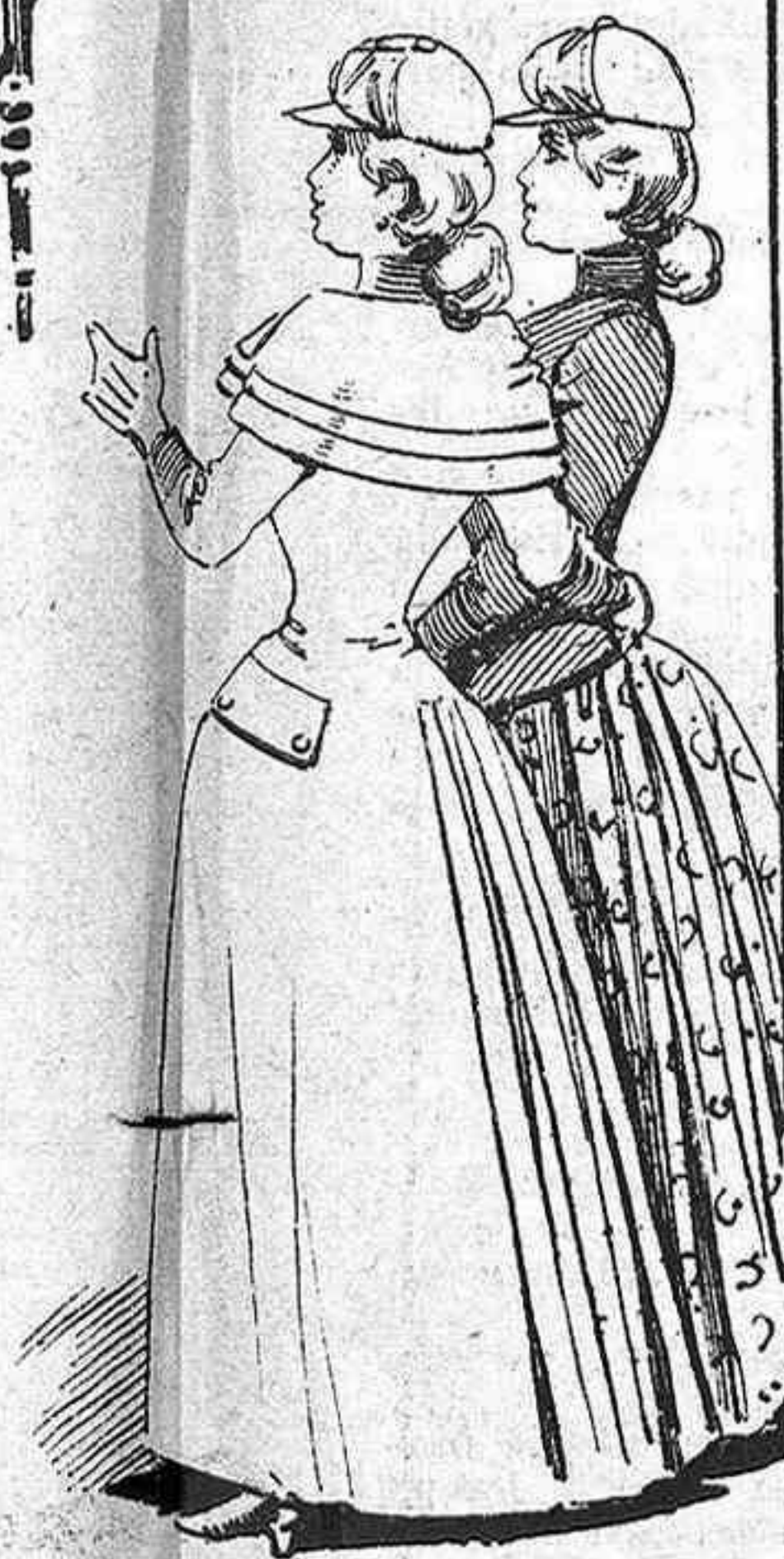
Continuará.

—Aixó son pensaments teus;
no hi ha cap perill... —¿Vols dir?
—Pero, dona... ¿qué no ho véus?
Ab lo temps d' aná y veni,
créume... m' hauré fêt 'ls meus.

Que burro! fa un mes que hi es
y tè deu mil naps no més!

Germanas d' un secretari
de Cuba qu' es millonari;
y era herbolari allá á Blanes.
...Que vagin tocant campanas.

—Tú tan pobre y tan pavana,
y ara tan rích... Está bè!
—¿T dich que m' ho apuntaré...
—Pero no sabs que vaig sé
mitx any *vista* de l' Habana?

Pina

NOSTRE RETRATO

Avuy publicuem lo de D.ª Adelina Rossi, primera bailarina de nostre Gran teatro del Liceo, que ab las representacions del ball *Messalina* ha sapigut captarse inmensas simpatias y demostrar ser una celebritat coreografica.

Además de sas rellevants qualitats artisticas posseheix una esmerada educació que la fa sumament simpática á quantos tenen l' honor de tractarla.

Teatros

PRINCIPAL.—Molt sentim tenir que lamentar lo poch acert qu' ha tingut la direcció de la companyia Tubau ab posar en escena un arreglo de la obra de Dumas: *La Dama de las Camelias*, pus sent tant recient la genial execussió que hi ha donat la eminent actriu italiana senyora Duse, era de creurer que desseguida 's treuria á colació las comparacions entre las dos actrius y resto de las dos companyias, y natural era que aqueixas, habian de ser poch favorables pera la actriu espanyola.

Desde las primeras escenas se observá una propensió en presentar á Margarita Gautier com una aventurera sense fré ni passió y en que sa casa hi frequentava lo més esqueixat (y perdonim la expressió) de la societat nomenada *Demi-monde*, cosa que no ha volgut pintar lo Sr. Dumas, sinó una aventurera més digna de ser tinguda en llástima que ridiculizarla per sos extravios.

Ab tot, á haberse representat en altra época, de segur que hauria tingut una ovació la senyora Tubau per son regular desempenyo, pero ajudantla més la companyia.

Lo final del primer acte va ser rebut ab mostrars visibles de desagrado per lo semi-cancan que s' executá y lo final del quart acte resultá descolorit. Lo senyor Amato sostingué bé en tota la obra lo paper de Armando, igual que la senyora Tubau en lo de protagonista y el senyor Valero (R.) en lo de Jorge Duval. Los demás actors de *mal en peor*.

LICEO.—Lo benefici de la célebre primera bailarina senyora Rossi, se veje favorecut de una numerosa y escullida concurrencia que l' aplaudí ab entussiasme durant los diferents balls en hont prengué part, y molt especialment en lo *paso á dos* en lo que s' introduhi alguna varietat demostrant la justa fama de celebritat que ha sabut conquistarse.

A continuació se verificá lo ball del senyor Estrella, titulat: *La Tertulia*, en lo que apesar de sos pochos ensaigs y ser nou lo género espanyol per la beneficiada, ne sortí airosíssima vejentse frequentment aplaudida.

Fou obsequiada ab numerosos y valiosos regalos de sos admiradors á més de la pluja d' or y demás obsequis que ja es de *cajón* en beneficis de artistas de importancia.

Per fi *La mouche d' or* se creu se podrá representar avuy. Veurém si 's confirma.

ROMEA.—Per causa de la malaltia qu' aqueixa á la primera actriu jove d' aquest teatro, D.ª Carme Parreño, han tingut que cambiarse alguns papers del repertori.

Lo dilluns á pesar de la cruel temperatura que regnava lográ reunir en dit coliseo, lo benefici del senyor Martí, una numerosa concurrencia.

Lo dimars, va posarse en escena *Rey y Monjo* y *Un dinar á Miramar*, pessa aquesta, del senyor Pous, que va estrenarse ab éxit aquell día, essent l' autor cridat al palco escenich.

Pera lo próxim dilluns está anunciat lo benefici del distingit actor senyor Pinós que dadas las simpatias qu' ha sabut conquistarse del nostre públich y lo escullit del programa no duptém que tindrà una bona entrada.

Lo programa lo forman las comedias: *A la vora del mar*, *Los estudiantes de Cervera*, *Cosas del oncle*, y *Un músich de regiment*, nova aquesta en dit teatro.

Los programas qu' ha repartit lo senyor Pinós son unas curiosas aucas de redolins que cridan la atenció per sa originalitat y sortidas, segons diu, del *carrer de la vaca de la plassa vella*.

NOVEDATS.—Dijous passat ab *La signora della Camlies* quedá ab excés llegitimada la justa fama de que venia precedida la eminent actriu senyora Duse, pus ab la interpretació del dificil personatge de Margarita se remontá á una altura incomprendible, donant á la protagonista gran relleu ab una série de detalls desconeguts y passats per alt, en altrás artistas de igual categoria.

Sobressortí d' un modo gran la notable actriu en lo diálech ab lo pare d' Armando, final del quart acte, en que per medi de l' actitut y expresió dramática que dongué á sa veu, va produhir un verdader deliri d' entussiasme al igual que en tot lo quint acte, suprimint per complert en l' escena de la mort, aquellas gesticulacions repugnants qu' haviam vist en altrás actrius.

Com ja observárem en *Fedora*, la senyora Duse es enemiga per complert de rebuscá 'ls efectes, creant, si aixís pot dirse, una nova escola realista, que á nostre entendre es la verdadera.

Molt digne de tal Margarita, fou l' Armando interpretat per lo senyor Andó, qui va obtenir una ovació al finalisar lo tercer acte y acompanyantla molt dignament en tota la obra.

Las senyoras Cotin y Grammatica y los senyors Galliani y Mazzanti rodoniren lo conjunt.

La *mise in scena* propia y adecuada, á excepció del decorat que fou de lo *peorcito* que 's veu en nostres teatros.

Dissapte se posá: *Francillon* que dongué motiu per acabar de aquilatar la fama artistica de la senyora Duse. En efecte lo personatge de esposa jelosa y venjativa lo interpretá ab una série de detalls tant primorosos, que frequentment se veje interrompuda ab los aplausos de la escullida concurrencia. Molt bé las senyoras Giannini y Grammatica y los senyors Andó, Mazzanti y Galliani.

Dimars se representá *La moglie de Claudio* original segons cartells, de Dumas, fill, pero per sa estructura y forma es de creurer deü ser del seu aprenent, pus no 's concibeix mes poca cosa y més insulsa. Are tocant á la execussió es altra cosa. Al veurer lo desempenyo que hi doná la senyora Duse vejerem confirmat l' agrahiment de son autor á la actriu, que s' anuncia en programas y cartells.

Malaguanyat estudi en lo personatge del protagonista.

Molt bé los senyors Andó y Mazzanti. La setmana entrant parlarém de la preciosa comedia de Goldoni: *Pamela* y demás obras novas.

GAYARRE.—Ab lo *Faust* debutá lo baix senyor Villani (R.) sent molt aplaudit en la interpretació del personatge Mefistófeles, distingintse d' un modo notable en la part mímica.

Molt bé la senyora Ferreti y los senyors Tromben y Villani (V.)

Los coros y orquesta acertats baix la batuta del mestre senyor Subeyas Bach.

La *Lucrezia Borgia* del mestre Donizetti, no siguié tan afortunada en lo desempenyo, pero apesar de la indisposició que sufría la senyora Newosky, en lo quart acte demostrá dots notables com artista dramática.

Lo tenor senyor Sotorra si be posseheix inexperiencia en lo teatro, feu gala de una preciosa veu mol ben timbrada en tots los registres. Si persevera en estudiar, li augurém un brillant porvenir.

Molt bé lo senyor Jordá en lo dificil paper de Duca.

La orquesta mol ajustada, tenint que repetir lo preciós *crescendo* del tercer acte.

De *Carmen* y *Gli Ugonotti* ne parlarém la setmana entrant.

TIVOLI.—La *reprisse* de *Carmen* donada lo dissapte últim no ha tingut tant satisfactori éxit com en la temporada d' estiu passat degut en gran part á una indisposició que sufría la Sra. Giorgio (protagonista) y á la veu poch simpática del senyor Pomer.

Lo senyor Carbonell en lo personatge Escamillo siguié aplaudit ab lo mateix entussiasme d' antes.

Molt bé l' orquesta baix la batuta del notable mestre Goula (fill).

En la representació que es doná lo diumenje, obtingu: un conjunt ja més acabat.

Lo quadro lirich que dirigeix lo senyor Colomé, alterna ab lo d' ópera ab molt agrado de la concurrencia.

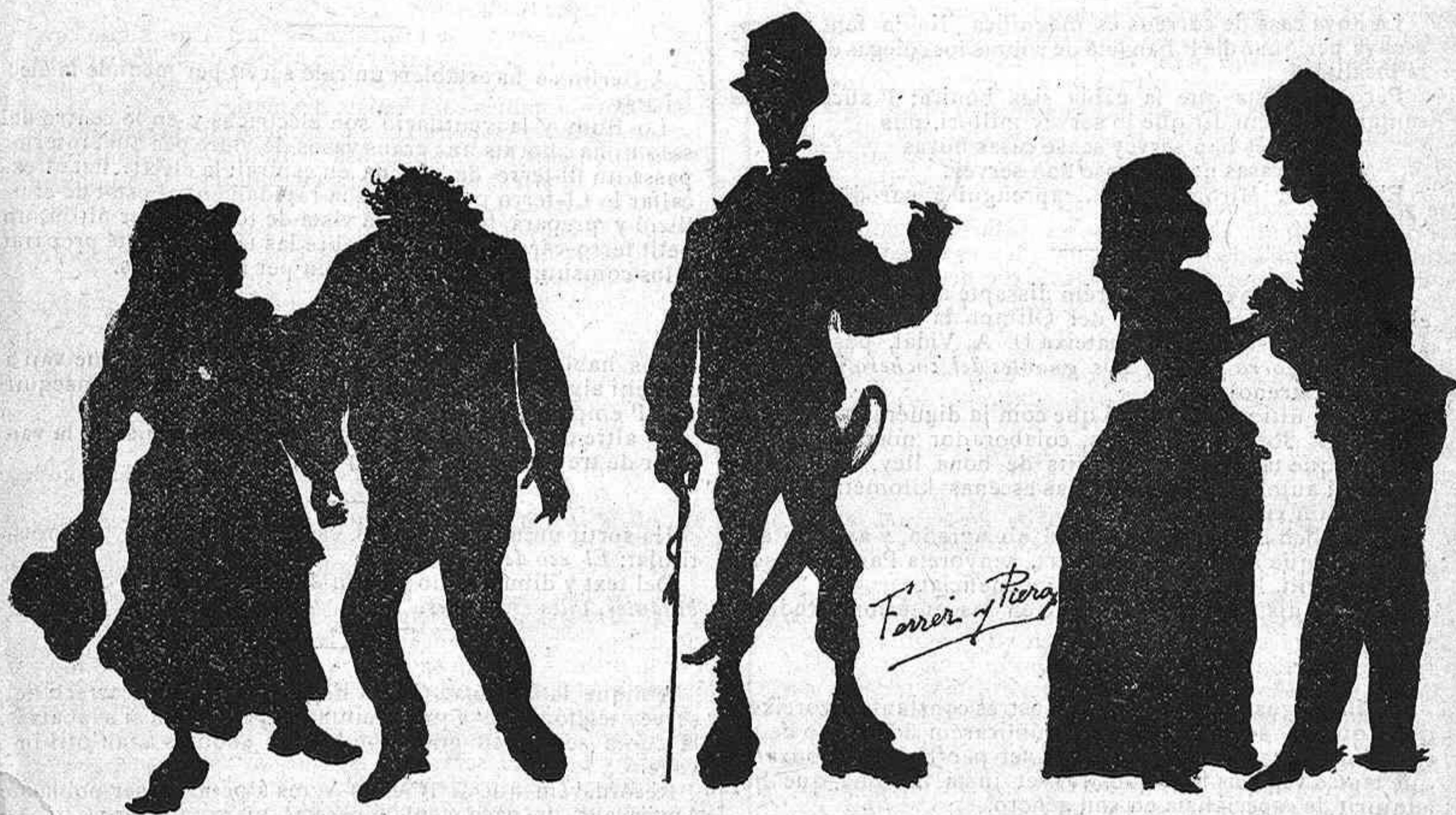
Per lo dilluns próxim se destina una extraordinaria funció á benefici del administrador d' aquest teatro D. Joseph O. Molgosa posantse en escena lo tant aplaudidíssim viatge de gran espectacle, titolat: *De la Terra al Sol*. Es inútil profetissar lo plé que será, pus las moltas simpatias que té adquiridas per son tracte amable y cortés, son motius més que suficientes per endevinarho. Molt ho celebrarém.

UN CÓMICH RETIRAT.

COSAS DE CASA

—Vaja, no ho digas, Leonor;
sis rals!... Qui més be 'ls emplea?
—Per quatre tens á Romea
comedia, pessa y... autor.

BACO

MARTE

VENUS

Segueix guardant llit la distingida primera actriu jove del Teatro de Romea Sra. Parreño.

Lo duch d' Orleans passa en la nova presó las amarguras propias del prés d' Estat.
Menja bè; passeija bè pels jardins particulars del Alcayde.
Lo visitan los amichs y la seva promesa, y finalment, espera lo dia que l' indultin, que no es llunyá.
Pobre xicot!
Tan jove y tan desgraciat.

S' ha descubert un altre desfalch de vuit mil duros en Matansas.
Aquest ho ha fet barato.
D' aquets ja se 'n hi poden enviar á Cuba.
Alló de 200 y 300,000 es horrorós!

Un cotxe de Sant Martí va matar á un hermós nen de tres anys en lo carrer de Ronda.
Aixó de que los carruatxes ab mollas tingan l' absurdo privilegi de correr, farà que siguin molt frequents las desgracias.

Está completament restablert D. Joan Mañé y Flaquer director del *Diario de Barcelona*.
Celebrém de cor la mellora.

La nova casa de correus es magnífica. No 'n fem una ressenya per quant ja l' han feta de sobras los colegas de aquesta localitat.
Pero no basta que la gábia siga bonica; l' aucell ha de cantar bè, volém dir que lo servey millori, pus val més bon servey sense casas noves que casas noves sense bon servey.
Eh, mister Mironi?... au!... aprenquí á parodiar frases célebres.

Atentament invitats assistirem dissapte al vespre á la funció que donava en lo teatro del Olimpo la societat *Arjona* á benefici del sóci de la mateixa D. A. Vidal, posantse en escena *El gorro frigio*, *Los guantes del cochero* y *A cà la modista* (estreno).

Aquesta última producció que com ja diguérem es original de D. Joseph Asmarats, colaborador nostre, es una joguina que tanca alguns acudits de bona lley, pero aconsellém al autor que acoti algunas escenas kilométricas que resultan un xich pesadas.

Lo públich no obstant la rebé ab agrado, y aplaudi als aficionats que hi prengueren part, senyoreta Panadés y senyors Virgili, Rubert, Minguell y beneficiat.

De igual distinció foren objecte en las anteriors produccions.

Tenim lo gust de participar á nostres constants favoreixedors que la setmana entrant publicarém lo retrato de la eminent artista italiana Sra. Duse, fet per 'l nostre dibuxant que tantas vegadas ha demostrat ser justa la fama que ha adquirit de especialista en son género.

Es la única manera que trobém digna de correspondrer á la importancia merescuda de tant notable artista.

Sembla que l' eminent actor senyor Vico, abdicant de paraulas deixadas anar á priori, se 'n torna á Madrid per actuar en lo Teatro de la Princesa.

Y fa bé... qu' encar que en bellas estrofas lo séu parer va emitir, un déu de tot prescindir quan compromet las garrofas.

Lo Marqués de Cerralbo está seguint lo séu viatge de propaganda per Catalunya; Martínez Campos dona també lo séu paseig polítich per altre cantó de la península y fins lo senyor Vallés y Ribot va á Tarragona á dar una conferencia política, es á dir tots sacrificantse per proporcionar á Espanya un porvenir próspero y brillant.

Y qu' encara hi haja qui no 'ls crega... Ingrats!... més qu' ingrats!...

Los Josephs están d' enhorabona. Ara lo dia del séu sant será festa de precepte.

Pero, volen dir que los demés sants qu' abans disfrutavan de la mateixa prerogativa y ara no, n' estarán conformats? Casi s' hauria de sentirlos per saberho del cert.

Diu que los nihilistas li han romput una cama al Emperador de Russia.

Sort que la providencia n' hi vá posar duas y ara li queda la de *repuesto*.

Jo sempre m' ho temia qu' algún dia li trencarian una cama...

Ab un altre joguina com aquesta que prepari una cadira de rodas y á vendrer bitllets falta gent.

S' han estrenat *Los cuatro tambores* de 'n Llanas, en lo *Circo Ecuestre*.

La Publicidad diu qu' está bé.

Ja ho sabiam que ho diria. *El Noticiero* diu que no s' aguantará en los cartells, que vol dir que no n' está.

Y 'l públich que no 'n pot treurer, al llegí aixó, l' entrellat, li queda la llibertat si es que vol, d' anarho á veurer.

A Berlin se ha establert un café servit per médi de la electricitat.

Lo llum y la ventilació son eléctrichs y en lo centro del saló hi ha colocats uns grans vasos de vidre per qual interior passa un fil-ferro de platina en espiral; la electricitat al escalfar lo fil-ferro porta l' aygua rápidamente al estat de ebullició y prepara lo café á la vista de tothom; per últim, un petit ferro-carril fa circular sobre las taulas lo café preparat y los consumidors se 'l serveixen per sí mateixos.

Los habitants del carrer de Tallers sollicitan que vaji á viurehi algun concejal á veurer si aixis 's podrá conseguir que l' empedrin.

L' altre dia va caurer una pobre vella en un sot y la van tenir de treurer ab un escura pous.

Ha sortit un nou setmanari castellá ab retrato y ninots, titulat: *El eco de la semana*.

Del text y dibuixos no podém dir altra cosa que á *tales dibujantes, tales escritores*.

Ara que la Societat Credit Espanyol se ha fet carrech del servey telefónich d' aquesta ciutat, repetim que si s' abaixés la cuota serian en gran nombre los abonats á tan útil invenció.

Recordarém que á Buenos Ayres á pesar de ser població Americana, 's pagan sols 6 pesetas mensuals pero á penas hi ha particular que no estiga abonat, lo que redunda en benefici de l' Empresa á pesar de la seva baratura.

PÉRDUA

Desde la *Casa gran* al Hospital de las Mercedes (Higiene) s' ha perdut una Carta de navegar; 'l que la trovi que la porti á la Comissió de marras que bè la necessita per evitar actes que fan riurer als desocupats y se li darán dos *Bánus* de trovas.

EFEMÉRIDES

1544.—Invenció de las botas de xocolatera per lo mestre Geroni Sanch-trahit, del gremi de sabaters instalat en las escalas de la Seo.

1859.—Abolició de las mitxas-quernas y principi de decadencia dels secalls, escapolaris, rosaris y sants evangelis.

1862.—Aparició de l' Amalia boija en lo Plá del Os (Boqueria).

1865.—Lo popular; *Venid, venid, caritativos*, debutá ab la primera cantada en lo cantò del carrer de la Neu de *Sant Cugat*.

CORRESPONDENCIA

J. Moix: Ho mirarém.--Valenti Julibert: Rés 'ns agrada. Los originals no 's tornan; que no ho sab?—Justament.—Massa flors y violas; ho volém mes tupit.

Anirá: Pepet del carril, J. Puig Casanyas, I. Iglesias, B. O. IX. Algo de J. Fivaller, Sacas, Jaume Vilageliu, V. Tscrub, Joan y Clotilde Pradell, A. Arias.

J. G.—Esparraguera.—Rebut el import de 2'50 pessetas. Fins lo 4 del corrent inclusiu s' han rebut 16 treballs mes, que no fan per casa.

OBRA NOVA

MAS ALLÁ DE LO DIGNO

Drama en 3 actes original y en vers

de D. SEBASTIÁ GOMILA

PREU: 2 PESSETAS.

SE VEN EN LA LITOGRAFÍA DE RIBERA Y ESTANY
Carrer de S. Pau, 56

GALERIA DE CELEBRITATS

10 CENTIMS RETRATO

Figuran ja en aquesta celebrada galeria de retratos sobre Cartulina deguts al llápis del dibuixant especialista en aquest género Sr. Punts suspenssius, una escullida colecció en la que hi constan, entre altres las personalitats artísticas E. Mendoza Tenorio, F. Soler de Ros, J. Guerra, C. Parreño, Y. Llorens, D. Perlá, C. Martinez, L. Fons de Calvera, A. Vico, T. Edison, Y. Peral, J. Gayarre, F. Uetam, E. Laban, E. Planas, M. Matorrodona, J. García Parreño, F. Soler, T. Bonaplata, B. Galofre, F. Urgellés, A. Soler, H. Goula, T. Baró, Amadeo, F. Fuentes, M. Gambardella, Leonardi, D. García, Ll. Campos, Ll. Albert, A. Rossi, etc.

NOTICIAS MARITIMAS

La goleta "Cuatro tambores" capitá *Moratín* s' ha estrellat contra lo Circo Alegria.

Han sigut inútils los esforços de la marineria que va posarse á tocar lo can-can pera veurer si posava al temporal de bon humor.

Lo vigia *Mironi* senyalava *arribada á salvament*, en sarronant á la gent de 'n terra que no havia presenciat lo naufragi.

Lo *golf dels barracons* es fatal per aquest capitá; no fa molt que hi va perdre lo *Parricida*; barco tripulat per gent madrilenya, no salvantse ni lo *quadern de vitácora*.

Sembla que la Barca italiana "Juana la loca" capitá Serrano, que va rendir lo seu primer viatge en lo port de Madrid, si be no ha anat á las rocas, ha quedat algo desarbolada y ab l' *Spartito* un xich endormiscat.

Lo qu' ha dat mes probas de solides son dos duos de barlovent y un concertant del castell de proa de marca estrangera.

Telégramas

Sant Petesburg 5, 4 matí (Urgent).—La granada de dinamita disparada al Emperador se li vá endur solament lo taló de la bota del peu esquerra.

S' ha manat posar dit taló en una empolla d' esperit de ví y guardarlo com reliquia nacional.

FAPRET.

Clairvaux 5, 3 matí.—Lo Duch segueix donant mostres d' un valor cívich admirable.

Se passa 'l temps menjant, passejant y dormint.

Li ha arribat la promesa y may calla que vol ser *caloyo* y fer guardias... De lo que no parla es de menjar ranxo.

Son pare lo comte de París ha sortit de la Habana per' Europa y s' tèm... que arribi á Cádiz dintre pochos días.

BUFFÓ.

Venecia 5, 6 matí.—D. Carlos espera ab ansietat la noticia de sí lo Marqués de Cerralbo va anar ó no va anar al ball del teatro

Tota la Europa está pendent de la resolució qu' adoptarà al saberho, lo fill de cent reys (1).

N. RATAT.

(1) Moneda portuguesa

QUADRO D' HONOR

destinat á fer coneixer al públich y empresas periodísticas, los noms y localitats de corresponsals que están en descubert ab la administració de LA TOMASA, sense que 's dignin contestar ni dar la solució deguda.

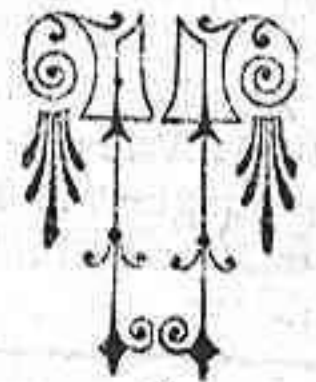
La setmana entrant comensarém; con que... espavilarse senyors *taruguistas*.

D. JOAQUIM PINÓS

Distingit actor del nostre teatro regional y especialissim en la corda còmica, en qual *rol* ha creat escelents tipos que fan la delicia dels amants de nostra literatura teatral

Joaquim Pinós

SECCIÓ DE TRENCA-CLOSCAS

XARADA

Aliment es ma primera,
ma segona una vocal,
article es la tercera,
y nom de dona la total.

P. ALAS.

XARADA PERDUA

Anant per lo *hu-dos* de *dos-tercera* se va perdre una total qu' a rava dintre una *tersa-hu*. Aquell que l' hagi trobada y vulga tornarla se li darà una *dos-hu* de gratificació.

LENAM I.LOC.

PROBLEMA

Descompondre lo número 2738 en quatre cantitats de manera que sumadas, restadas, multiplicadas y divididas per tres números diferents cada cantitat, aonguin resultats iguals.

T. T.

MUDANSA

Lo marit de donya Tot qu' es per cert un animal, 's va empenyar la total, la levita y un tarot.

J. CASALS.

TRENCA - CAPS

Genaro Godó y Duplat
Martorell.

Formar ab aquestas lletas los titols de tres aplaudits dramas catalans.

RAMÓN OJEDA.

LOGOGRIFO NUMERICH

- 1.—Consonant.
- 5 4.—Mineral.
- 4 9 8.—Moneda.
- 1 2 4 9.—Fruyta.
- 1 8 9 3 9.—Metall.
- 3 9 8 0 4 6.—Població catalana.
- 1 2 3 4 5 8 7.—Liquit inflamable.
- 1 7 8 8 2 4 7 9.—Lo que impera.
- 1 2 3 4 5 6 7 8 9.—Nom de dona.
- 9 4 3 7 8 8 2 4.—En lo exércit
- 8 8 0 6 3 7 0.—En las iglesias.
- 1 2 1 7 3 5.—Diminiu de dona.
- 4 7 2 4 9.—Lloch d' aygua.
- 4 9 3 9.—Animal.
- 9 8 8.—Vegetal.
- 1 9.—Aliment.
- 9.—Vocal.

K. NALEJAS.

SOLUCIONS

A LO INSERTAT EN LO NUMERO ANTERIOR

- Xarada.—*Ca-so-la*.
- Sinonimia.—*Fil*.
- Enigma.—*Cadiz*.
- Trenca-caps.—*Ca-ba-nas*.
- Conversa.—*Sidè*.
- Problema.—102 17=119
- 136-17=119
- 7×17=119
- 2023 : 17=119

2268

Geroglífich.—*Com més dias més mesos*.

LA TOMASA

PERIÓDICH FESTIU, IL-LUSTRAT Y LITERARI

Preus de suscripció:

- Espanya y Portugal, trimestre. 1'50 ptas.
- Cuba y Puerto Rico id. 2 "
- Extranger id. 2'50 "

NOTA—Tota reclamació podrá dirigirse á la Administració y Redacció del periódich, carrer de Sant Pau, n.º 56. LITOGRAFIA DE RIBERA Y ESTANY.

Lit. Barcelonesa, S. Pau, 56.—Barña.